

## A HTMT HÍREI

### Elhunyt Csizmadia Imre kémikus, az MTA külső tagja

Életének 90. évében, 2022. július 13-án elhunyt Csizmadia Imre, az MTA külső tagja, a kvantumkémia nemzetközi híru professzora. A tanítványok és kollegák nevében Perczel András akadémikus, az MTA Kémiai Tudományok Osztályának elnöke búcsúzik tőle. [...] Csizmadia Imre Gyula Pál 1932. október 30-án született Budapesten. [...] 1956 után élete nagy fordulatot vett, Kanadába emigrált, ahol 1957 és 1959 között a vancouveri Brit Kolumbiai Egyetemen (UBC) MSc-diplomát, majd 1959 és 1962 között ugyanott PhD-fokozatot szerzett. [...] 2004-ben a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjai közé választotta, székfoglaló beszéde máig emlékezetes. Egész életében jövőcentrikus gondolkodásmód vezette és lelkesítette. Az oktatás és az egyetemek megújítása mindig a legfontosabb kihívás volt számára, melynek szellemében a jövő professzorait nevelte...” Forrás: MTA.hu: [teljes cikk >](#)

## UKRAJNA/KÁRPÁTALJA

### Beszélgetés: Gabóda Béla, a Kárpátaljai Pedagógus-továbbképző Intézet Beregszászi Tagozatának vezetője

A Vérke-parti városban működő fiókiintézet tevékenységéről Gabóda Béla vezető számolt be. [...] 1998-tól a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolára kerültem óraadó tanárként, majd 2000-tól főállásban tanítottam a főiskolán pedagógiát (neveléstörténetet, nevelésméletemet, általános pedagógiát és reformpedagógiát). [...] Ma pedig a Kárpátaljai Pedagógus-továbbképző Intézet Beregszászi Tagozatának vezetője, amely 1992-ben jött létre – jómagam 2011-től vezetem a fiókiintézményt – a kárpátaljai nemzetiségi tannyelvű iskolák (magyar, román, szlovák, orosz) pedagógusai szakmai továbbképzésének és módszertani munkájának a koordinálása és felügyelete céljából. A fontosabb feladataink közé tartozik ma is a szakmai továbbképzések szervezése és koordinálása, a nemzetiségi iskolák módszertani munkájának segítése, felügyelete, tanterv és tankönyvírás a nemzetiségi iskolák számára, szakmai konferenciák, szemináriumok szervezése...” Forrás: Karpatinfo.net: [teljes cikk >](#)

### Videó: Vakációs Bibliahét Bótrágyon

Bábjáték, bibliai tanítás, énektanulás várta a fiatalokat a Bótrágyi Református Egyházközség gyermek hete alkalmából. Az elmúlt három évben a fiataloknak nem volt lehetőségük közösségekben lenni, élményeket szerezni, együtt tanulni. Radvánszky Ferenc, helyi református lelkipásztor elmondta, fontos, hogy a legkisebbek is érezzék, hogy az egyházközséghez tartoznak, törődnek velük, számítanak rájuk. A tábor különlegessége, hogy a kisiskolásokhoz játékos formában juttatják el az igei üzenetet...” Forrás: Tv21lungvar.tv: [teljes cikk >](#)

## SZLOVÁKIA/FELVIDÉK

### Politikum: Megnéztük, hogy méri az ügynökségek a magyar pártokat

A Szövetség legutóbbi felmérésben kimutatott 1,1 százalékos támogatottsága ismét felvetette a kérdést, mennyire képesek pontosan mérni az ügynökségek a magyar pártok támogatottságát. [...] A szlovákiai magyar politikusok rendszeresen megkérdőjelezik az ügynökségeknek a magyar pártokra vonatkozó eredményeit, mondván, túl kis magyar mintával dolgoznak ahhoz, hogy pontos számokat mutathassanak ki. A 2020-as parlamenti választások előtt a két nagy ügynökség nem tévedett túl nagyot a magyar pártok kapcsán. [...] Václav Hřích, az AKO igazgatója szerint mindig kvótákkal dolgoznak, ahogy a nem, a régió, az iskolázottság, úgy a nemzetiség terén is. A legutóbbi felmérésükben a megkérdezettek 86,9 százaléka volt szlovák, 9,6 százaléka magyar és 3,5 százaléka egyéb nemzetiségű. Abszolút számokban ez 96 embert jelent, a teljes minta ugyanis ezerfős. [...] A Focus a hivatalos népszámlálási eredmények alapján 80 fős magyar mintát kérdez meg...” Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk >](#)

### Előadás: A martoszi Esterházy Akadémia

Gubík László, az Esterházy Akadémia alapító igazgatója, a Szövetség a Közös Célokért és Via Nova ICS elnöke tartott előadást az idei jászói Mécs László Szabadegyetemen az általa vezetett intézményről, mely a névadó politikai örökségére épülő szellemi műhely. Egy rövid videót vetített le az elején, mely összefoglalja Esterházy János életútját. [...] A Via Novából nőtt ki a Martosi Szabadegyetem, majd úgy döntöttek, jó lesz Martoson megalapítani a közéleti akadémiát. Gubík elmondta, hogy [...] jelenleg 20 fővel dolgoznak. Kétheti rendszerességgel két éven keresztül folyik a hétvégi képzés pénteken és szombaton. A négy félév alatt a

fiatalok megismerkednek a Felvidék politika- és kultúrtörténetével 1918/20-tól kezdődően. [...] Olyan nemzetközi személyiségeket ajánlanak, akik a konzervatív világszemléletet képviselik. [...] A második a külügyi iskola, melyet az EU, a Néppárt és az amerikai alapítványok segítenek...” Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

## **A kerékpártúra, amely a programokról és a közösségi életről szól**

Július 30-án immár 48. alkalommal szervezik meg a Honismereti Kerékpártúrát. Az idei évad a fiatalításról szól, ugyanakkor a honismereti értékek megismerése és a közösségépítés ugyanúgy központi szerepet kap a kilenc nap alatt. [...] Urbančok Larisa, az idei kerékpártúra főszervezője a Felvidek.ma-nak kifejtette: „egyfajta fiatalításban gondolkozunk, visszahoztuk azt a régi hagyományt, mely szerint minden túra végén kiválasztjuk a következő év túrájának szervezőjét. [...] Naponta mintegy 40 – 65 kilométert kerekednek le. Az egyes állomáshelyeken a helyi értékek felfedezése mellett naponta egy-egy helytörténeti előadásra is sor kerül. Szakmai vezetők irányításával pedig múzeumi tárlatokat, tájházakat, kiállításokat nézhetnek meg, és betekinhetnek a komáromi Jókai Színház kulisszái mögé is. Az egyes településeken megemlékeznek a helyhez kötődő ismert személyekről, így Ógyallán Konkoly-Teghe Miklósról, Komáromban Jókai Mórról, Galántán Kodály Zoltánról, Dunaszerdahelyen Vámbéry Árminről...” Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

## **Ismertető: Lőrincz Zsuzsa különleges alkotásait láthatjuk a komáromi Limes Galériában**

A komáromi Limes Galériában új kiállítás nyílt, ahol Lőrincz Zsuzsa alkotásait veheti szemlére az érdeklődő közönség. Az ÜZENET című tárlat a Pro Arte Danubii és a Duna Mente Művészetéért Polgári Társulás szervezésében jött létre, melyet a rendezvény házigazdája, Farkas Veronika művészettörténész nyitott meg, üdvözölve a képzőművészt, és valamennyi vendéget. Az alkotások méltatását szintén Farkas Veronika művészettörténésztől hallhattuk. [...] Lőrincz Zsuzsa 1954-ben született Pozsonyban, tanulmányait a prágai Szépművészeti Akadémia grafikai szakán végezte. Lőrincz Zsuzsa művészetében a keresztény szimbólumok mellett hangsúlyt kap a városi élet is, színes sejtelmes hangulatképeivel, amelyek az Álmodók városa ciklusban egységet alkotnak...” Forrás: Korkep.sk: [teljes cikk >](#)

## **Múltidéző: A felújításra váró kékkői kálvária**

A Balassák ősi fészke, Kékkő városa számos látnivalót kínál a történelem iránt érdeklődő turisták számára. A kékkői vár és a várhoz kapcsolódó barokk kastély mellett bebarangolhatjuk a szebb napokat is látott kálváriát. Egyes források szerint már a 16. század folyamán valamiféle kálvária állhatott a Kékkő fölé magasodó hegy oldalában. A jelenleg is látható kálváriát Mária Terézia uralkodásának az idején alakították ki. Az építetője gróf II. Balassa Pál gömöri főispán, kékkői várúr volt. [...] A szakrális hely 1859-ben további kápolnával bővült, ekkor építették fel a Fájdalmas Szűzanya-kápolnát. A főoltár képe a Szűzanyát ábrázolta a kereszt alatt. Az alkotás az egyházi dokumentumok alapján Pesky budapesti festőművész munkája...” Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

## **SZERBIA/VAJDASÁG**

### **Továbbképzés tanároknak: Történelem és magyarság**

Hétfőn megkezdődött a XXII. Apáczai Nyári Akadémia (ANyA) második hete. A Történelem és magyarság tanári továbbképzés résztvevői az Újvidéki Rádió és Televízió épületében, az előcsarnokban gyülekeztek és regisztráltak. [...] A Himnusz elhangzása után Harmath Károly ferences szerzetes tartott áhítatot, [...] majd a továbbképzések szervezői, Viola Lujza (Történelem és magyarság) és Kávai Bózsó Ildikó (Osztályfőnöki képzés) bevezető szavaival vette kezdetét a munka. [...] A Történelem és magyarság a fiúkollégium épületében Takács Miklós újvidéki származású régész előadásával folytatódott, „Partes Inferiores” címmel, a Kárpát-medence déli része középkori településrégészetéről. [...] Csütörtökön délután Fekete Tamás, okleveles történész tartott előadást A családfakutatás módszertana és modern lehetőségei a vajdasági magyarság vonatkozásában címmel. Példaként Kosztolányi Dezső családfáját elemezte, rámutatva a digitális keresési lehetőségekre. [...] Magyarai Sára, a Partiumi Keresztény Egyetem tanára, az MTA köztestületének külső tagja volt utolsó előadónk az idei ANyAn: Iskola férfiak nélkül. A női és férfikommunikáció az oktatásban...” Forrás: Vajma.info: [teljes cikk >](#)

### **Videó: Bemutatták Pintér József legújabb könyvét**

... és megszólaltak a szülőföld néma sebei címmel mutatták be szombaton a péterrévei könyvtárban Pintér József legújabb kötetét, amelyben az 1944/45-ös péterrévei eseményeket tárja fel a szerző. A kutató több mint 10 évig gyűjtötte az adatokat és a visszaemlékezéseket, könyvében 35 péterrévei lakos szólal meg, és 326 magyar áldozat nevét ismerhetjük meg benne. A szerzővel Szabó Attila, a Falunkért ifjúsági csoport vezetője beszélgetett, amelynek aktivistái is részt vettek az adatgyűjtésben. A kötet a

budapesti Keskenyúton Délvidéki Tragédiánk 1944/45 Alapítvány támogatásával jelent meg. [...] Pintér József a kötet szerzője elmondta: „Nem akartam haszontalan nyugdíjasként tengetni hátralévő éveimet, s több éven át járogattam vissza szülőfalumba, alkalmanként közel 100 km-t autózgatva, nem kis fáradsággal és költséget vállalva jegyeztem a némasági fogadalmukat feladó és beszélni bátor kortársak nyilatkozatait...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

### **Beszélgetés: Lukács Sára, gyógypedagógus**

2021 őszén indult el Magyarcsernyén, az Ady Endre Művelődési Egyesület termében a Ringató kisgyermekes foglalkozás. A településünkre Lukács Sára gyógypedagógus, logopédus jár, hogy mondókák, dalok gyakorlásával adja át a gyermekeknek és az őket kísérő édesanyáknak, nagymamáknak a zenei nevelési módszer fontosságát. Elmondása szerint az élő énekeszó nagyon jó hatással van a kisgyermek egészséges fejlődésére, beszédére. Megkértem, hogy kérdéseimre válaszolva meséljen magáról és a Ringató foglalkozásokról. [...] Egy kedves ismerősöm ajánlott a Magyar Nemzeti Tanácsnak, mely Ringató foglalkozásvezető alanyokat keresett Vajdaságban...” Forrás: Hetnap.rs: [teljes cikk >](#)

### **Szőke Anna néprajzkutató új kötetét mutatják be Kishegyesen**

Szőke Anna – az MTA köztestületének külső tagja – néprajzkutató újabb kiadványának bemutatójára kerül sor szerdán a kishegyesi iskola galériájában. Emberi sorsokon keresztül a Trianont követő hatvan esztendő történelmi lenyomata a könyv, melynek megjelenését a Magyar Tudományos Akadémia támogatta. [...] A könyvbemutató kezdetén Vörös Julianna megnyitja Szőke Anna: Életképek című fotókiállítását is...” Forrás: Vajma.info: [teljes cikk >](#)

### **Vélemény: Vajdaság autonómiájának felszámolása bevezetés volt a balkáni háborúkba**

Vajdaság autonómiájának felszámolása, amelyet Slobodan Milošević rezsimje hajtott végre 1988-ban, bevezetés volt azokba a folyamatokba, amelyek a háborúhoz vezettek – értékelte Tvrtko Jakovina, horvát történész. [...] Igen, olyan folyamat kezdete volt ez, amely összetűzésekhez és háborúhoz vezetett – nyilatkozta Jakovina az Autonomija portálnak. A történész szerint mindaddig amíg Szerbia nem érti meg, hogy Milošević nagyszerb politikája elhibázott volt, mindaddig, amíg Montenegró függetlenségét ideiglenesnek tekintik, és amíg Koszovót Szerbia részeként kezelik, addig Vajdasággal kapcsolatosan sem várható értelmes párbeszéd...” Forrás: Szmsz.press: [teljes cikk >](#)

## **ROMÁNIA/ERDÉLY**

### **Szexuális nevelés: A lakosság többsége is csak 14 éves kortól támogatja**

Nemrég fogadta el a képviselőház azt a törvényt, amelynek értelmében csak nyolcadik osztálytól és csak szülői engedéllyel vehetnek részt az iskolában a diákok a szexuális nevelés órákon. Egy az idei év elején készített és napokban közzétett, a romániai szexuális nevelés megítéléséről szóló kutatás eredményei azt mutatják, hogy a válaszadók túlnyomó többsége egyetért azzal, hogy az egészségügyi és a szexuális nevelést – az adott életkornak megfelelően –, önálló tantárgyként kellene tanítani az iskolákban. [...] A Fogamzásgátlás és Szexuális Nevelés Társaság (SECS), amelynek felkérésére a tanulmány készült, sajtóközleményben arra is felhívja a figyelmet, hogy mi a helyzet ezen a téren más országokban. [...] Ahol létezik iskolai szexuális nevelés, nemcsak a kiskorú anyák aránya kisebb, de a nemi életet is később kezdik meg a fiatalok, és a védekezésben is tudatosabbak...” Forrás: Transtex.ro: [teljes cikk >](#)

### **Kötetek: Az autonómia széles körű összefogással valósítható meg**

Egyszerre három különböző jellegű, ám alapvetően az autonómia esélyeit, lehetőségeit és szükségszerűségét vizsgáló könyvet mutattak be Tusványoson: Dabis Attila angol nyelven megjelent Tévhitek az autonómiáról című könyvét, Csóti György Trianon után száz esztendővel című kiadványát és Komlóssy József még nyomdában lévő kötetét, az Utolért az idő című visszaemlékezést. [...] Dabis Attila, a Székely Nemzeti Tanács külügyi megbízottja Hiánypótló kötetében, amely tízéves, a nyugat-európai autonómiákat tanulmányozó kutatásainak eredménye, szakmai érvekkel bizonyítja be, hogy Székelyföld területi autonómiája nem ellentétes a román alkotmánnyal, mi több, a jelenlegi alkotmányos keretek között törvényesíthető. Dabis először azokat a román hivatalos ellenérveket sorolta, amelyeket a parlament asztalára került autonómia státútum kapcsán a Törvényhozási Tanács negatív véleményezésének alátámasztására vetett papírra...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

### **Beszélgetés: Van hová fejlődnie, de nem veszett ügy a román–magyar kulturális együttműködés**

Hogyan írható le napjaink Romániájában a román és magyar kultúra viszonyrendszere? Milyen pozitív társulások mintáit lehetne követni a jövőben és egyáltalán milyen kapcsolódási pontok mentén lehetne gyümölcsözővé tenni a román–magyar kulturális

együttműködést? – ilyen és ehhez hasonló kérdésekre igyekezett választ keresni Tusványoson az Erdély Café Sátorban zajló egyik beszélgetésen Részegh Botond képzőművész, a csíkszeredai Új Kriterion Galéria vezetője, George Volceanov író, műfordító és Kósa András László, a bukaresti Liszt Intézet igazgatója Székely Blanka újságíró moderálásával. [...] Bevezetésként Kósa András László a román–magyar kulturális átjárás egyik pozitív példájáról, a kolozsvári Transilvania Nemzetközi Filmfesztiválról (TIFF) beszélt. [...] A Bukarestben működő magyar kulturális intézet kapcsán Kósa András László elmondta: nagyon nehéz folyamat a közönség megszólítása és megmozgatása, de ha néhány tucatnyi embert sikerül elérni és úgymond megtartani, az már sikerként könyvelhető el...” Forrás: Szabadsag.ro: [teljes cikk >](#)

### **Beszélgetés: Kit érdekel a szórvány?**

A szórványra csak a szórvány kíváncsi – jegyezte meg kissé keserűen Ambrus Attila, a Brassói Lapok főszerkesztője Tusványoson abban a sátorban, ahol a szórványbeli Magyar házak megtartó szerepéről beszélgettek a Temesvárról, Máramarosszigetről, Brassóból és Köhalomból érkezett meghívottak. [...] Bodó Barna politológus, a Szórvány Alapítvány elnöke (Temesvár), az MTA köztestületének külső tagja a világban levő magyar házakról is beszélt – az elsőt 1927-ben Rómában hozták létre az első világháború után elmenekült magyarok, a legnagyobb ilyen közösségi létesítmény pedig Melbourne-ben van, és teljesen önfenntartó... [...] A köhalmi szórványiskoláról annak kiépítője, Szegedi László református lelkész beszélt hangsúlyozva, hogy a Székelyföld, a Szászföld és a román többségű Fogarasföld találkozásánál levő település a legkisebb magyar közösség, ahol óvodától érettségiig magyarul tanulhatnak a gyermekek. Előtte a szászok sorsa állt intő jelként, és úgy érzi, nem volt hiábavaló a 30 évi erőfeszítés, amivel 750 fiatalat neveltek fel...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

### **Gyász hír: Lőrincz Gyula, képzőművész**

Tragikus körülmények között elhunyt Lőrincz Gyula kolozsvári képzőművész, grafikus, a Krónika első művészeti vezetője, napilapunknak az 1999-es indulásakor eltervezett arculatának kialakítója. Lőrincz Gyula 1967-ben született Székelyudvarhelyen, tanulmányait a marosvásárhelyi Művészeti Líceumban, majd a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Akadémia grafika szakán végezte. [...] Márkos Tündével közösen hozta létre 1998-ban a kincses város máig egyik legismertebb kulturális kávéházát, az Insomniát...” Forrás: Kronikaonline.ro: [teljes cikk >](#)

### **Interjú: D. Albu Annamária sepsiszentgyörgyi színésznő**

Három évtizedes színészi pálya és közel száz megformált szerep áll D. Albu Annamária sepsiszentgyörgyi színésznő, a Tamási Áron Színház társulatának tagja mögött, akinek kiemelkedő szakmai teljesítményét az EMKE áprilisban Poór Lili-díjjal ismerte el. Pályájáról, a szerepek megformálásáról kérdeztük D. Albu Annamáriát... [...] Mondjuk, mindig erre vágytam, diákszínjátzó is voltam, csak aztán megtört a dolog, és nem mentem el felvételizni – ami lehet, hogy nem is baj, mert az 1980-as években csak két embert vettek fel egy évfolyamon. [...] Miután lejövök a színpadról vagy kilépek a színházból, egy darabig még hordozom magamon a szerepet, nem tudom rögtön teljesen lenullázni, de az élet megy tovább...” Forrás: Kronikaonline.ro: [teljes cikk >](#)

### **Beszámoló: Erdély egyik legautentikusabb népzene- és néptánc tábora zajlik Magyarlapádon**

250-nél több résztvevő sajátíthatja el a hagyományokat kiváló szakemberektől Erdély egyik legautentikusabb népzene- és néptánc táboraiban, a Fehér megyei Magyarlapádon. A rendezvény július 17. és 24. között zajlik az Ethnika Kulturális Alapítvány szervezésében. [...] Sipos Ferenc, az alapítvány elnöke és a tábor, valamint a Pirospántlikás zenekar egyik alapító tagja a Maszolnak elmondta: már huszonöt éve zajlik minden nyáron a tábor...” Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

## **DIASZPÓRA**

### **Interjú: Somogyi Lél, a Clevelandi Magyar Kultúrkert új alkotásairól**

Talán nem túlzás azt állítani, hogy világszinten is páratlan hely a Clevelandi Magyar Kultúrkert. Elsőre a látogató talán csak egy parkot lát, ám, ha közelebb megy, rájön, hogy ez a hely jóval több fák, virágok és bokrok összességénél. A kertesoport valójában a Clevelandben élő nemzetiségek kulturális oázisa. A kultúrkert történésze, Somogyi Lél számolt be a Bocskai Rádióknak arról, hogy kik azok a híres magyarok, akiknek emlékművével tovább ékesedett a kert június 26-án. [...] A kultúrkertben felállított első szobor Liszt Ferenc tiszteletére készült. Az 1934-ből származó eredeti alkotás sajnos elveszett, helyébe egy vésett arcábrázolás került. Jelenleg több emlékmű áll a magyar zenei kultúra képviselőinek, mint íróknak vagy költőknek. Immáron évtizedes hagyomány, hogy minden évben Liszt Ferenc Koncertet tartanak a helyiek...” Forrás: Bocskairadio.org: [teljes cikk >](#)